

Jaak Pihlau

in memoriam

Jaak Pihlau sündis 20. detsembril 1937 Tallinnas õpetajate pojana. 1956. aastal lõpetas ta Haapsalu 1. Keskkooli, 1961. aastal aga Tallinna Polütehnilise Instituudi energeetikateaduskonna automaatika ja telemehaanika erialal. Järgnevalt töötas Jaak Pihlau Küberneetika Instituudi arvutuskeskuses (1962–1969 nooremteadurina, 1969–1983 vanemteadurina). 1970. aastal kaitses Jaak Pihlau Moskva Elektronjuhtimismasinade Instituudis tehnikakandidaadi kraadi. Aastatel 1987–1989 oli ta TPI üljuhtivuse labori peateadur, 1989–1991 AS-i Mainor-Novex arvutustehnika sektori juhataja, 1991–1997 AS-i Ardeko teadusdirektor, aastast 1998 füüsilisest isikust ettevõtja. Tema peamised uurimisvaldkonnad olid elektronarvutite assotsiatiivsed mäluseadmed, digitaalelektronika, infotehnoloogia, arvutivõrgud ja Internet.¹ Nende uurimisvaldkondade osas on Jaak Pihlau avaldanud mitu käsiraamatut.²

Kui 1990-ndatel aastatel avanes võimalus hakata tutvuma julgeolekuorganite arhiivi Eestisse jäänud vanema osaga, sai pensionile jäänud Jaak Pihlaust selle võimaluse innukas kasutaja.

Jaak Pihlaud huvitas Eesti ohvitserkonna saatus,³ Rahvuskomitee ja Tiefsi valitsuse tegevus,⁴ Pitka ja Pitka-poisid,⁵ metsavendlus,⁶ eestlaste põgenemine vabasse maailma,⁷ raadiomängud KGB ja Rootsi ning Inglise luureorganite vahel⁸ ning paljud teised teemad.

Jaak Pihlau ei olnud siiski ainult kabinetiuurija. Ta käis ka mitmetes metsavendadega seotud paikades Pärnumaal, näiteks Mihkel Havi punkrila-hingukohas Tarva küla lähedal, samuti Hirmus Antsu salgaga ja mitmete Relvastatud Võitluse Liidu meestega seotud Emmu külas. Ka otsis ta Keila lähedasel Karjaküla surnuaial üles admiral Johan Pitka üksuse viimase juhi major Süllaotsa haua ja kavandas sinna mälestustahvli püstitamist.

Jaak Pihlau jõudis arhiivis väga palju lugeda ja piisavalt palju ka avaldada, andes kätte mitmeid niidiotsi tulevastele uurijatele. Kahjuks ei võimaldanud tema viimaste aastate tervislik seisund kõike loetud enam artikliteks vormistada.

Jaak Pihlau lahkus siitilmast 31. detsembril 2014.

Mati Mandel

¹ Eesti Teaduse Biograafiline Leksikon, 3. köide (avaldatud 2013. aastal elektrooniliselt), lk. 592–593.

² Näiteks Jaak Pihlau. Digitaalse mikroelektronika käsiraamat I. Transistor-transistorloogika elemendid. Tallinn, 1981; Jaak Pihlau. Digitaalelektronika käsiraamat. Integraalsed loogikaelemendid. Tallinn, 1985; Jaak Pihlau. Digitaalelektronika käsiraamat. Mäluseadmed ja mikroprotsessorkomplektid. Tallinn, 1995, jne.

³ Jaak Pihlau. Auraamat Eesti Vabariigi kaadriohvitseridele. Tallinn, 2007.

⁴ Rahvuskomitee ja Tiefsi valitsus: KGB arhiividokumendid Eesti Vabariigi taastamiskatses 1944. a. – Akadeemia 1999, nr. 7, lk. 1518–1527.

⁵ Jaak Pihlau. Pitka lõõgiüksuse ja selle viimase juhi major Süllaotsa saatusest. Lõõgiüksus „Admiral Pitka”. Eesti Sõjamuuseumi – kindral Laidoneri Muuseumi toimetised 4. Eesti Sõjamuuseum – kindral Laidoneri Muuseum 2008, lk. 96–112.

⁶ Jaak Pihlau. Läänemaa metsavennad teise nõukogude okupatsiooni ajal (1944–1959). Läänemaa Muuseumi Toimetised XI. Haapsalu, 2008, lk. 96–131; Jaak Pihlau. Metsavendade suurlahingud Eestis. – Kultuur ja Elu 2008, nr. 2, lk. 38–51.

⁷ Eestlaste põgenemised Läände: kaks laevahõivamisjuhtumit. – Tuna 2002, nr. 4, lk. 74–80; Eestlaste põgenemised Läände: ärarahüppajad. – Tuna 2003, nr. 1, lk. 87–96, nr. 2, lk. 79–83, nr. 3, lk. 78–88; Lehekülgi Eesti lähiajaloost. Maapõgenemised okupeeritud Eestist. – Tuna 2001, nr. 3, lk. 57–71; Lehekülgi Eesti lähiajaloost. Merepõgenemised okupeeritud Eestist. – Tuna 2001, nr. 2, lk. 68–81.

⁸ Raadiomängud Eestis Teise maailmasõja ajal ja järel. – Tuna 2008, nr. 2, lk. 79–99, nr. 4, lk. 80–96; 2009, nr. 1, lk. 91–111, nr. 2, lk. 95–111, nr. 4, lk. 90–108; 2010, nr. 1, lk. 104–119, nr. 2, lk. 91–110, nr. 3, lk. 101–117.